

חיים חדשים בין ארבע קירות -

מקלט חירום לנשים מוכות, חיפה.

לכל אדם יש הגדרה משלו למילה "מקלט".

מקום שמספק הגנה. הגנה פיזית ממה שמאיים עלינו, ממה שמפחיד אותנו כשאנחנו לבד. הגנה נפשית, ממה שמאיים לחזור את השלווה שלנו. מעטפת, קליפה מהעולם החיצון. בועה, והאנשים המתאמצים לשמור עליה שלמה בשבילנו. ההרגשה הזו שמישהו דואג לך, שלמישהו אכפת.

נסו לדמיין את המקלט שלכם, את המרכיבים המחזיקים את הבועה שמקיפה אתכם. ועכשיו תנשמו עמוק ובשלווה מוחלטת, כי אתם יכולים... ומה אם לא יכולתם?

דמיינו את הילדות שלכם. חפשו בה את התחושה הזו. את המקלט הפנימי שלכם. כשאנחנו ילדים הכול נראה אחרת, אין לנו בעיות היום יום על הראש, ויש לנו הפנאי הנפשי הגדול ביותר לאמץ את המקלט שלנו, לאחוז בו חזק ולתלות בו את כל עולמנו.

עמותת מעון חירום לנשים מוכות מפעילה מקלט לנשים שהשלווה היא מצרך נדיר עבורן, מזה 15 שנים. זהו מקום המספק להן הגנה, תמיכה נפשית והכנה לחיים חדשים. כמעט תמיד מגיעות הנשים עם ילדיהן, הזקוקים למסגרת חינוכית, להתנסויות בסיסיות, הקיימות בחייו של כל ילד, ולכלים אשר יעזרו לו להמשיך הלאה. מידי שנה שוהים במקלט 50-60 נשים 60-90 ילדים בגילאים 0-14, למשך תקופות זמן הנמשכות מימים בודדים ויכולות להימשך עד שנה שלמה. המקלט ערוך לקליטה של 12 נשים וילדיהן במקביל, ומפעיל דירת מעבר המיועדת לשתי משפחות נוספות, והיא תחנה נוספת בדרכן לחיים חדשים, להזדמנות חדשה.

בחרתי לכתוב על עמותה זו, המפעילה את המקלט, וכן להמליץ עליה לפרס "דן דוד", כיוון שאת מה שהיא עושה – ניתן פשוט להרגיש. בתור מתנדבת במקום, מתוך היכרות עם הילדים, הבנת החשיבות של העמותה נמצאת בתוכי באופן טבעי, אולם ברצוני לנסות ולהעביר את זה הלאה.

הסיבה הראשונה להמלצה היא הבסיס לכל העבודה של המקלט, והיא ההגנה הפיזית שמספק המקלט לנשים ולילדיהן מפני הבעל האלים, המתעלל, הפוגע. זהו המקום ממנו הכל מתחיל. ההגנה הזו, המקלט, הם שמאפשרים לנשים לנשום קצת יותר לרווחה, כפי שמגיע להן, מתוך זכות בסיסית של הגנה על גופן, על רכושן ועל נפשן.

סיבה נוספת, היא הילדים. במבט ראשון, הם נראים כמו ילדים רגילים, אולי אפילו ילדים שזכו לילדות רגילה. גם מלבט שני. גם לאחר התבוננות ממושכת. אולם הילדים הללו לא קיבלו את ההזדמנות לתלות את כל עולמם במקלט שלהם, לא זכו למשהו יציב, ומעל לכל – לא קיבלו את הילדות המגיעה להם מעצם היותם... ילדים. גם לאחר התבוננות ממושכת לא תראה זאת, אבל אחרי חיבוק אחד, אחרי מספר מילים – פשוט תבין את ההבדל. תבין שבמקום להסתגר בתוך עצמם הם מעניקים כל כך הרבה אהבה לכל מי שרק מוכן להחזיר, להעניק בשבילם. הם מעניקים כפי שהם היו רוצים לקבל, כפי שהם צריכים לקבל. הם מעניקים כפי שכל אחד מאיתנו צריך להעניק. הם מזכירים לנו קצת את החובות הבסיסיות שלנו בתור בני אדם, ואפילו שזה כלל לא תפקידם בעולם הזה – הם מעניקים לנו הזדמנות להסתכל פנימה, על עצמנו כיחידים ועלינו כתברה, ומעוררים שאלה בסיסית ביותר... האם אנחנו נותנים מספיק?

העזרה לילדים האלה היא עזרה שקל לנו לתת, בתור בני אדם בעלי חובה בסיסית לנסות ולהעניק להם הזדמנות שווה, אך היא עזרה לאנשים, ילדים, שלא רגילים לקבל אותה, שהזדמנות שווה לגדול, להתנסות, ללמוד – היא ממש לא משהו מובן מאליו עבורם. המקלט, לעומת זאת, יכול לספק להם. משהו שמשנה עולם שלם.

ומעל לכל אלה, במקביל לעזרה הראשונית – לומדים הילדים דבר נוסף:

במקלט שוהות משפחות ממוצא שונה, מדתות שונות, המדברות שפות שונות ומגיעות מתרבויות שונות. אבל למרות כל אלה, לאחר שתשמע ילדה ממוצא ערבי מלמדת אותך משפט ברוסית שלימדה אותה החברה החדשה שלה, תבין שבמקלט לומדים הילדים לאהוב מחדש – כל אדם באשר הוא.

במהלך ההתנדבות שלי במקלט יצא לי לנסות ולהבין עוד קצת בכל פעם את מצבם של הילדים, את מה שהם מרגישים, אך אף אחד מאיתנו לא יכול להבין זאת עד הסוף. אפשר להסתכל על התפקיד החשוב של המקלט בהגנה על המשפחות, בעזרה ובהכנה לחיים חדשים ועצמאיים. אפשר להסתכל על כל סיפור בנפרד, סיפורן של יותר מידי משפחות. סיפור שלא פוסח על אף מוצא, על אף דת או שפה. אנחנו יכולים לעזור, אנחנו צריכים למלא את החובה שלנו במיטב יכולתנו ולהשקיע את כל מה שיש לנו ולהם אין, את כל מה שאנחנו יכולים.

ואחרי שעשינו זאת – אפשר לקחת צעד אחד אחורה ולהתבונן. כי אני באמת מאמינה שלמרות שאני נמצאת שם כל שבוע, אני לא יכולה להבין הכול. רבים מאיתנו אפילו היו מודים על כך, על חוסר היכולת שלהם להתחבר לסיטואציה שכזו, מה שמונע מהם את ההבנה היותר רחבה, ההבנה של הרבדים הדקים יותר, הנסתרים יותר במקלט הזה, באנשים שנמצאים בו.

במבט רחב יותר, אפשר לראות חיבורים. גבולות דקים הנמתחים בין הילדים, מפרידים כל סיפור, כל משפחה, אך גם מאחדים את כולם תחת מצב משותף. מעין חוטים דקים, אליהם מכניסים הילדים ללא היסוס גם אנשים שבאו מבחוץ, נותנים גם להם להרגיש, רק קצת, את עולמם המורכב. מורכב מהעבר שלהם... מורכב מזיכרונות ממה שהיה, המשתלבים בתמונת חייהם הנוכחית, בחיבורים הדקים שלהם עם האחר, לעיתים גם השונה אשר דומה יותר מתמיד.

וכשאני מסתכלת על החיבורים האלה אני רואה משהו אחר. אני רואה את כל מה שאני מקבלת מההתנדבות שלי במקלט. אני רואה את מערכת הנתינה הנסתרת שקיימת ביניהם, ומאיימת לבלוע כל מי שיכנס, אל תוך עולם שמתנהל קצת אחרת, תחת נסיבות אליהן נקלעו הילדים לא מבחירה. עולם שלאט לאט נברא מחדש, בתנאים קצת שונים אבל עם המון למידה. למידה שכל אחד מאיתנו, האנשים "מבחוץ" יכולים להתחבר אליה. למידה שמאפשרת לנו לחשוב על החברה מזווית הפוכה, ממצב של קושי אל מצב של מערכת ערכים נבנית.

ואם להציג את הדברים בצורה פשוטה: אפילו לאחר ביקור בודד במקלט, קשה להתעלם מתחושת החום אשר מורגשת. תחושה שגורמת לך לעצור ולחשוב מתי בפעם האחרונה דאגת באמת לשלומם של האחר, מתי הערכת מספיק את האנשים שסביבך. מתי נהגת בשיפוטיות או בזלזול ולא הפגנת מספיק אהבה. מתי הרהרת לאחרונה בחובה שלנו לנסות ולשמור על חברה מתחשבת יותר, מקבלת יותר. מתי ניסית לערער את הבועה שלך שאולי חשבת שהיא מקלט, ולתת לעצמך להרגיש באמת.

המקלט מספק לנשים וילדיהן הזדמנות לעתיד אחר, ואני, בתור מתנדבת במקום, מקווה שכאשר יגיעו הילדים לבגרותם, התקופה במעון ובעיקר התקופה שלפני כן תהיה בגדר זיכרון בלבד, שהם יצאו ממעגל האלימות ולא יחזרו אליו לעולם.

לכל אדם יש הגדרה משלו למילה "מקלט". אני כבר יודעת מהי ההגדרה שלי. **ואתם?**